

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Ευρωπαϊκή Ατζέντα για την Ένταξη των Υπηκόων Τρίτων Χωρών»

COM(2011) 455 final

(2012/C 181/23)

Εισηγητής: ο κ. **Cristian PÎRVULESCU**

Στις 20 Ιουλίου 2011, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Ευρωπαϊκή Ατζέντα για την Ένταξη των Υπηκόων Τρίτων Χωρών

COM(2011) 455 final.

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 29 Φεβρουαρίου 2012.

Κατά την 479η σύνοδο ολομέλειας, της 28ης και 29ης Μαρτίου 2012 (συνεδρίαση της 28ης Μαρτίου 2012), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 170 ψήφους υπέρ, 11 κατά και 28 αποχές.

1. Συμπεράσματα

1.1 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, θεωρεί δε ότι χάρη σε αυτήν σημειώνεται σημαντική πρόοδος όσον αφορά την κατανόηση και αντιμετώπιση των προκλήσεων που θέτει η ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών στα κράτη μέλη της ΕΕ.

1.2 Η ανακοίνωση καλύπτει τους κύριους τομείς παρέμβασης και καθορίζει τους ρόλους και τις αρμοδιότητες που συνδέονται με την κατάρτιση και εφαρμογή του θεματολογίου της ένταξης. Η ανακοίνωση δίνει δικαιολογημένα έμφαση στον ρόλο των τοπικών και περιφερειακών αρχών, δεν καθιστά ωστόσο σαφές ποια προβλεπόμενα μέτρα θα ενθαρρύνουν τη συμμετοχή τους στη σχετική διαδικασία. Η προσέγγιση χάραξης των εθνικών πολιτικών «κατά ενότητες» διανοίγει πολλές δυνατότητες, αλλά εμπεριέχει και ορισμένους κινδύνους.

1.3 Η προσέγγιση που υιοθετεί η ανακοίνωση, μολονότι είναι συνολική και διαρθρωμένη, δεν αναφέρεται ωστόσο επαρκώς στις σύνθετες πολιτικές και κοινωνικοοικονομικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ευρωπαϊκές κοινωνίες. Εντούτοις, η οικονομική κρίση και ο αντίκτυπος της αποτελούν σήμερα τις κύριες κινητήριες δυνάμεις του θεματολογίου της ένταξης. Η εν λόγω κρίση έχει επιπτώσεις στην κοινή γνώμη και ασκεί δημοσιονομικές πιέσεις στις τοπικές αρχές. Για τον λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ υποδεικνύει να επανεξεταστεί η πρόταση υπό το πρίσμα της τρέχουσας κοινωνικοοικονομικής κατάστασης και να προσδιοριστούν τα ειδικά θεσμικά και δημοσιονομικά μέσα που θα επιτρέψουν την υποστήριξη των στόχων της ένταξης. Η ΕΟΚΕ δίνει επίσης ιδιαίτερη σημασία στην διάσταση της επικοινωνίας. Είναι ήδη εμφανές ότι από τώρα και στο εξής η κρίση θα έχει την τάση να ευνοεί τις θέσεις που αντιτίθενται στην μετανάστευση. Έχει λοιπόν απόλυτη προτεραιότητα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα άλλα ευρωπαϊκά όργανα να συντονίσουν τις προσπάθειές τους προκειμένου να διοργανώσουν ευρείες εκστρατείες, που να υποστηρίζονται και να είναι δυναμικές, για να καταστεί δυνατή η αντιμετώπιση της ρητορικής και των θέσεων που αντιτίθενται στη μετανάστευση, οι οποίες μάλιστα κερδίζουν σε επικίνδυνο βαθμό έδαφος, σε σημείο που να συνιστούν, σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, μέρος σχεδόν του κυρίαρχου πολιτικού λόγου. Η κατάσταση αυτή

έχει άμεσες επιπτώσεις στον πυρήνα της ταυτότητας της ΕΕ ως ολοκληρωμένης δημοκρατικής οντότητας.

1.4 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι οι υπήκοοι τρίτων χωρών δεν χαιρούν όλοι του ίδιου καθεστώτος και υποδεικνύει η ύπαρξη των διαφορών αυτών να ληφθεί υπόψη στον σχετικό προβληματισμό και στην διαδικασία χάραξης των αντίστοιχων πολιτικών. Μεταξύ των μεταναστών περιλαμβάνονται πράγματι πολίτες χωρών που έχουν την προοπτική προσχώρησης στην ΕΕ, υπήκοοι χωρών που δεν ανήκουν μεν στην ΕΕ αλλά ζουν και εργάζονται σε αυτήν, καθώς και πολίτες χωρών που δεν ανήκουν μεν στην ΕΕ χαιρούν ωστόσο διεθνούς προστασίας στο ευρωπαϊκό έδαφος. Η αναγνώριση των διαφορετικών αυτών καθεστώτων δεν θα πρέπει όμως να οδηγήσει στην δημιουργία κενών στο επίπεδο των πολιτικών, ούτε στην υιοθέτηση δράσεων που να ασκούν διακρίσεις, ακόμη δε λιγότερο στην υιοθέτηση ελάχιστων κανόνων και μέτρων. Η ΕΟΚΕ είναι επίσης πεπεισμένη ότι το ζήτημα των υπηκόων της ΕΕ που ζουν και εργάζονται σε άλλο κράτος της ΕΕ από αυτό της καταγωγής τους θα πρέπει να συμπεριληφθεί στο γενικό θεματολόγιο της ένταξης. Η κατάσταση των Ρομά είναι ιδιαίτερα ανησυχητική από την άποψη αυτή. Οι προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής των διακινούμενων εποχιακών εργαζόμενων από τρίτες χώρες τελεί υπό συζήτηση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, ενώ η ΕΟΚΕ εξέδωσε γνωμοδότηση επί του θέματος το 2011⁽¹⁾. Η πολιτική της ΕΕ πρέπει να προβλέψει την ανάληψη δράσης ως προς το ακανθώδες ζήτημα των παράνομων μεταναστών, που συνιστούν μία πληθυσμιακή ομάδα ιδιαίτερα ευάλωτη.

1.5 Η ανακοίνωση δίνει δικαίως ιδιαίτερη έμφαση στη συμμετοχή των υπηκόων τρίτων χωρών, δίχως εντούτοις να διατυπώνει ένα μήνυμα πιο ισχυρό όσον αφορά την αναγκαιότητα αντιμετώπισης του θέματος, την στήριξη που απαιτείται και τα ειδικά μέσα που πρέπει να προβλεφθούν για την προώθησή του. Η συμμετοχή στην κοινωνία των πολιτών και στον πολιτικό βίο των εθνικών και τοπικών κοινοτήτων είναι ιδιαίτερα προβληματική. Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι η διάρθρωση των συμπεριφερόντων και η ικανότητα διατύπωσης προτάσεων σε συλλογική βάση αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις για να μπορέσει να χαραχθεί μία πολιτική ένταξης ποιοτική, συμμετοχική και αποτελεσματική.

⁽¹⁾ ΕΕ C 218, 23.7.2011, σσ. 97-100.

1.6 Η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να δώσει έμφαση στο ζήτημα της ένταξης, είτε αφιερώνοντας της χωριστό Ευρωπαϊκό Έτος είτε καθιστώντας τη σημαντικό στοιχείο ενός άλλου από τα προσηγή Ευρωπαϊκά Έτη· ελπίζει δε ότι, από κοινού με τα άλλα ευρωπαϊκά όργανα, θα συνεχίσει να συσχετίζει το θεματολόγιο της ένταξης με τις άλλες μείζονες πολιτικές προτεραιότητες, όπως αυτές της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», αλλά και της στρατηγικής για την αποτελεσματική εφαρμογή των θεμελιωδών δικαιωμάτων, που αυτή τη στιγμή εξετάζεται εκ νέου.

1.7 Η ΕΟΚΕ έχει την ισχυρή πρόθεση να συνεργαστεί με τα άλλα ευρωπαϊκά όργανα με σκοπό την κατάρτιση πολιτικών και προγραμμάτων κείρας σημασίας για την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών. Είναι, εξάλλου, αποφασισμένη να καταβάλει τις δέουσες προσπάθειες προκειμένου να διασφαλιστεί η συμμετοχή των υπηκόων τρίτων χωρών στον διαρθρωμένο διάλογο που θα διεξαχθεί σε ευρωπαϊκή κλίμακα.

2. Εισαγωγή

2.1 Η συνεργασία εντός της ΕΕ με σκοπό την ένταξη των πολιτών των μη ευρωπαϊκών χωρών προωθήθηκε αρχικά με το πρόγραμμα του Τάμπερε (το 1999). Οι κοινές βασικές αρχές που διέπουν την πολιτική για την ένταξη των μεταναστών στην Ευρωπαϊκή Ένωση υιοθετήθηκαν το 2004. Στόχος τους ήταν να βοηθηθούν τα κράτη μέλη της ΕΕ να χαράξουν πολιτικές για την ένταξη και να προσδιορίσουν ένα ευρύτερο θεσμικό πλαίσιο που να προβλέπει τη συμμετοχή μιας σειράς ευρωπαϊκών, εθνικών, περιφερειακών και τοπικών παραγόντων. Το κοινό θεματολόγιο για την ένταξη που η Επιτροπή υιοθέτησε το 2005 με σκοπό την θέση σε εφαρμογή των κοινών βασικών αρχών, επέτρεψε την επίτευξη προόδου, δίχως ωστόσο να καταστεί δυνατή η αντιμετώπιση των μεγάλων προκλήσεων που θέτει η ένταξη, οι οποίες παραμένουν σημαντικές. Οι στόχοι στον τομέα της ένταξης είχαν επίσης συμπεριληφθεί στο πρόγραμμα της Στοκχόλμης το 2009 και στη στρατηγική «Ευρώπη 2020», η ένταξη τους ωστόσο στα μεγάλα αυτά πολιτικά προγράμματα δεν βοήθησε στο να δοθούν ουσιαστικές λύσεις στον τομέα της πολιτικής για την ένταξη.

2.2 Τον Ιούλιο του 2011, η Επιτροπή πρότεινε ένα ανανεωμένο ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών, προσανατολισμένο κατά κύριο λόγο στην ενθάρρυνση μιας ευρύτερης και αποτελεσματικότερης συμμετοχής των μεταναστών και στην προώθηση μιας ενισχυμένης δράσης στο τοπικό επίπεδο. Με το θεματολόγιο αυτό επιδιώκεται, εξάλλου, η ενδυνάμωση του ρόλου των χωρών προέλευσης στην χάραξη των σχετικών πολιτικών. Η πρώτη αρχή που πρέπει να εφαρμόζεται κατά την κατάρτιση των πολιτικών αυτών είναι η ευελιξία. Για το σκοπό αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ετοιμάζει μία σειρά ευρωπαϊκών μέσων που τα κράτη μέλη θα μπορούν να αξιοποιούν ανάλογα με τις ανάγκες τους και τις προτεραιότητές τους. Προσδιορίστηκαν επίσης κοινός δείκτης⁽²⁾ για την υποστήριξη του εν λόγω θεματολογίου.

2.3 Στο πλαίσιο της κατάρτισης του θεματολογίου για την ένταξη, η ΕΕ διατήρησε μία θεσμική υποδομή και μία υποδομή επικοινωνίας η οποία συνίστατο από τα ακόλουθα στοιχεία: το Δίκτυο εθνικών σημείων επαφής για την ένταξη· το Ευρωπαϊκό φόρουμ για την ένταξη, ένα βήμα διαλόγου στο οποίο συμμετέχουν όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς του τομέα, τον Ευρωπαϊκό ιστοχώρο για την ένταξη, κύριο σημείο πρόσβασης στο Διαδίκτυο για την άμεση ανταλλαγή πληροφοριών, τεκμηρίωσης και δεδομένων· το Ευρωπαϊκό εγχειρίδιο για την ένταξη, το οποίο απευθύνεται σε όλους τους αρμόδιους για τη λήψη πολιτικών αποφάσεων και τους άλλους παράγοντες στον τομέα αυτό· και το Ευρωπαϊκό ταμείο ένταξης, που υποστηρίζει τις προσπάθειες που έχουν δεχθεί να καταβάλουν τα κράτη μέλη για να μπορέσουν οι υπήκοοι τρίτων χωρών να ενταχθούν στην ευρωπαϊκή κοινωνία. Τέλος, στις 18 Νοεμβρίου 2011, τέθηκε σε λειτουργία η Ευρωπαϊκή δικτυακή πύλη για τη μετανάστευση.

2.4 Η εισαγωγή μιας νέας νομικής ρύθμισης στην Συνθήκη η οποία προβλέπει ότι η ΕΕ στηρίζει τις δράσεις των κρατών μελών που αποσκοπούν στη διευκόλυνση της ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι διαμένουν νόμιμα στο έδαφός τους (άρθρο 79, παρ. 4, της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης) δημιουργεί μία πιο στέρεα βάση για τον συντονισμό της δράσης των κρατών μελών και καταδεικνύει την σταθερή δέσμευση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των άλλων ευρωπαϊκών οργάνων.

2.5 Στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που επισυνάπτεται στην υπό εξέταση ανακοίνωση απαριθμούνται ορισμένες από τις κύριες προκλήσεις που τίθενται όσον αφορά την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών, όπως το χαμηλό ποσοστό απασχόλησης των μεταναστών, ειδικότερα δε των γυναικών· η αύξηση της ανεργίας και τα υψηλά επίπεδα υπερειδίκευσης· η αύξηση των κινδύνων κοινωνικού αποκλεισμού· οι αποκλίσεις όσον αφορά το επίπεδο σπουδών· ή, ακόμη, οι ανησυχίες της κοινής γνώμης ενώπιον της αδυναμίας ένταξης των μεταναστών⁽³⁾.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την άποψη ότι η διαχείριση της ένταξης αποτελεί κοινή ευθύνη και καλεί με θέρμη τα κράτη μέλη της ΕΕ να συμπεριλάβουν το ζήτημα της ένταξης στις προτεραιότητές τους. Με τον τρόπο αυτό θα διατηρηθεί ένα ανοικτό δημοκρατικό περιβάλλον, σταθερό και χωρίς διακρίσεις στο εθνικό επίπεδο⁽⁴⁾. Ωστόσο, πρέπει να καταβληθούν επιπλέον σοβαρές προσπάθειες στον τομέα αυτό στο επίπεδο της ΕΕ. Τα όργανα της ΕΕ παρέχουν ήδη ένα πλαίσιο παρακολούθησης, συγκριτικής ανάλυσης των επιδόσεων και ανταλλαγής ορθών πρακτικών. Ωστόσο, σε πολλούς τομείς επιβάλλεται να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή. Θα ήταν, π.χ., σκόπιμο τα ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά μέσα να προσαρμοστούν καλύτερα στους στόχους της ένταξης. Μία σε βάθος ανάλυση σε βάθος της ισχύουσας νομοθεσίας είναι εξάλλου απαραίτητη, ιδιαίτερα όσον αφορά τους κανόνες σχετικά με τις ρυθμίσεις που διέπουν την εργασία των υπηκόων τρίτων χωρών.

3.2 Με βάση τα διαθέσιμα δεδομένα, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι το θεματολόγιο της ΕΕ για την ένταξη θα πρέπει να περιλαμβάνει σαφέστερους γενικούς και ειδικούς στόχους. Έχει να προτείνει ένα σύστημα χάρη στο οποίο τα κράτη μέλη της ΕΕ θα μπορούσαν να καθορίζουν συγκεκριμένους στόχους και να παρέχουν στους πολίτες τους, καθώς και σε άλλες χώρες, συνεχή ενημέρωση σχετικά με την υλοποίησή τους. Ο γενικός στόχος της δημιουργίας μιας Ευρώπης ανταγωνιστικής, χωρίς διακρίσεις, δεν θα μπορέσει να γίνει πραγματικότητα εάν το 4 % που αντιπροσωπεύουν οι υπήκοοι τρίτων χωρών στον πληθυσμό της ΕΕ δεν μπορέσουν να ακολουθήσουν τον ρυθμό της⁽⁵⁾.

3.3 Το θεματολόγιο για την ένταξη είναι εξαιρετικά σύνθετο και απαιτεί την ανάληψη δέσμευσης σε όλα τα επίπεδα. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της ανάπτυξης μιας ενισχυμένης συνεργασίας με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την Επιτροπή των Περιφερειών και άλλα όργανα της ΕΕ, με σκοπό την υλοποίηση του ανανεωμένου θεματολογίου για την ένταξη. Έχει ιδιαίτερη σημασία να δοθεί έμφαση στην τοπική διάσταση. Η ενίσχυση των ικανοτήτων της κοινωνίας των πολιτών και των επιχειρήσεων που αναπτύσσουν δραστηριότητα σε τοπική κλίμακα έχει ιδιαίτερη σημασία. Θα ήταν σκόπιμο να ενθαρρυνθούν οι μετανάστες να συστήσουν τα δικά τους δίκτυα και ενώσεις, πράγμα που θα διευκόλυνε την πρόσβασή τους στην ενημέρωση, τη χρηματοδότηση και την διαδικασία λήψης αποφάσεων.

⁽²⁾ Έγγραφο εργασίας της Επιτροπής, *Ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την ένταξη*.

⁽⁴⁾ Για μία σύνοψη των προβληματισμών που συνδέονται με την μετανάστευση υπηκόων τρίτων χωρών της ΕΕ και υπηκόων τρίτων χωρών, βλ. τα αποτελέσματα του πρώτου Ευρωβαρόμετρου για την ένταξη των μεταναστών, MEMO/11/529, Βρυξέλλες, 20 Ιουλίου 2011.

⁽⁵⁾ Για πλήρη αριθμητικά στοιχεία, βλ. COM (2011) 291 final, *Ετήσια Έκθεση για τη Μετανάστευση και το Άσυλο* (2010).

⁽²⁾ Eurostat Methodologies and Working Papers, *Indicators of Immigrant Integration - A Pilot Study* (Μεθοδολογία και Έγγραφο Εργασίας, Δείκτες σχετικά με την ένταξη των μεταναστών - πιλοτική μελέτη), 2011.

3.4 Απαιτείται η θέσπιση μιας σειράς ευρωπαϊκών μέσων και, στο πλαίσιο αυτό, είναι σαφής η σημασία του ευρωπαϊκού εγχειρίδιου τις πρακτικές ένταξης που τα μέσα αυτά θα αντικαταστήσουν. Είναι δε σκόπιμο τα μέσα αυτά να γίνουν κατάλληλα γνωστά, όπως επίσης και οι δυνατότητες χρηματοδότησης των σχεδίων με ουσιαστικό αντίκτυπο. Η ΕΟΚΕ ελπίζει ότι τα εν λόγω μέσα θα αξιοποιηθούν προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις εκείνες της ένταξης που συνδέονται περισσότερο με το εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

3.5 Εξάλλου, τα ευρωπαϊκά αυτά μέσα δεν θα πρέπει να επηρεάσουν αρνητικά την συνοχή της πολιτικής για την ένταξη στο σύνολό της. Η ΕΟΚΕ καλεί με επιμονή τις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές να στηρίζουν το έργο τους σε ενταξιακές στρατηγικές που θα βασίζονται στη συμμετοχή. Ενθαρρύνει τα κράτη μέλη και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να ενισχύσουν τα εθνικά σημεία επαφής για την ένταξη, κατά τρόπο ώστε να μπορέσουν αυτά να διαδραματίσουν τον ρόλο καταλύτη στη στρατηγική χάραξη των δράσεων για την ένταξη.

3.6 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τη μελέτη που η Eurostat κατάρτισε πρόσφατα σχετικά με τους δείκτες για την ένταξη⁽⁶⁾. Πρόκειται για ένα εξαιρετικά χρήσιμο εργαλείο το οποίο θα παράσχει τη δυνατότητα μιας ακόμη πιο στενής παρακολούθησης του αντίκτυπου των πολιτικών και των προγραμμάτων, της πραγματοποίησης συγκριτικών αξιολογήσεων των πρακτικών στα κράτη μέλη και της διαμόρφωσης μιας πολιτικής με πιο γερές βάσεις. Όπως διευκρινίστηκε πιο πάνω, οι δείκτες είναι σημαντικοί όχι μόνον για την διασφάλιση της παρακολούθησης και την αξιολόγηση, αλλά και για τον καθορισμό συγκεκριμένων στόχων για την πολιτική και τα προγράμματα που αφορούν την ένταξη.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Ένταξη μέσω της συμμετοχής

4.1.1 Η κοινωνικοοικονομική συμβολή των μεταναστών

4.1.1.1 Η κοινωνικοοικονομική συμβολή των μεταναστών αποτελεί καθοριστικό στοιχείο του θεματολογίου για την ένταξη. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ μιας αλλαγής της στάσης απέναντι στους μετανάστες, που συχνά θεωρούνται δυνητικό φορτίο για τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης ή φθινό εργατικό δυναμικό σε σχέση με τους πολίτες των κρατών μελών της ΕΕ. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι μετανάστες είναι κατ' αρχήν άτομα με θεμελιώδη δικαιώματα, που ταυτόχρονα προσφέρουν την πολύτιμη συνεισφορά τους στην κοινωνία, την οικονομία και τον πολιτισμό της χώρας υποδοχής. Η ΕΟΚΕ θεωρεί εξάλλου ότι η ένταξη αποτελεί μία αμφίδρομη διαδικασία και ενθαρρύνει τους μετανάστες να ενδιαφερθούν για τις κοινωνικές και πολιτισμικές ανταλλαγές με τις κοινότητες και τις κοινωνίες υποδοχής. Μία τέτοια αντίληψη προϋποθέτει, κατ' αρχάς, την απόκτηση εκ μέρους τους γλωσσικών γνώσεων και τη συμμετοχή στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας υποδοχής. Οι ευρωπαϊκές κοινωνίες και οι πολίτες τους οφείλουν, από τη μεριά τους, να έχουν επίγνωση ότι οι κοινωνίες μας θα κληθούν μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα να αντιμετωπίσουν σοβαρά δημογραφικά προβλήματα και ότι μία ρύθμιση του ζητήματος της μετανάστευσης μπορεί εν μέρει να συμβάλει στην αντιμετώπιση των δυσκολιών που θα προκύψουν από αυτά.

4.1.1.2 Ενώ η απόκτηση γλωσσικών γνώσεων αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την ένταξη, η ανακοίνωση της Επιτροπής δεν διευκρινίζει τα ειδικά μέσα που η Επιτροπή σκοπεύει να χρησιμοποιήσει για την επίτευξη του εν λόγω στόχου.

⁽⁶⁾ Eurostat, Δείκτες σχετικά με την ένταξη των μεταναστών - πιλοτική μελέτη, 2011.

4.1.1.3 Η συμμετοχή στην αγορά εργασίας αποτελεί καθοριστικό κριτήριο για τον προσδιορισμό της επιτυχίας της ένταξης. Η ανακοίνωση αναφέρει δικαίως ότι τα επίπεδα απασχόλησης των υπηκόων τρίτων χωρών θα έπρεπε να προσέγγιζαν περισσότερο αυτά των πολιτών της ΕΕ, ειδικότερα στην περίπτωση των γυναικών, που πλήττονται ιδιαίτερα από την άποψη αυτή. Ωστόσο, το καθαρά ποσοτικό αυτό κριτήριο δεν αποδίδει την γενική εικόνα της απασχόλησης. Η αναγνώριση των προσόντων που έχουν ήδη αποκτηθεί, των μισθών που έχουν εισπραχθεί, των κεκτημένων δικαιωμάτων, καθώς και η μεταφορά τους, η πρόσβαση στην επαγγελματική κατάρτιση και η ασφάλεια της απασχόλησης, αποτελούν επιπλέον ζητήματα που συνδέονται στενά με το θέμα και τα οποία είναι σκόπιμο να ληφθούν πλήρως υπόψη στο θεματολόγιο για την ένταξη. Εξάλλου, πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στο ζήτημα της απασχόλησης των γυναικών.

4.1.1.4 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την έντονη ανησυχία της όσον αφορά τις άμεσες και έμμεσες συνέπειες της ευρωπαϊκής νομοθεσίας στο καθεστώς των μεταναστών εργαζομένων⁽⁷⁾. Εάν σημειώθηκε μία πρόοδος χάρη στη Λευκή Βίβλο της ΕΕ, την οδηγία για την ενιαία άδεια παραμονής ή την οδηγία για τους εποχιακούς εργαζομένους, δικαιολογημένα μπορεί να διατυπωθεί ανησυχία ότι οι οδηγίες για την εργασία ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα την άσκηση διακρίσεων εις βάρος των εργαζομένων ή των μεταναστών με βάση την προέλευσή τους και το επίπεδο δεξιοτήτων τους και, κατ' επέκταση, να ενισχύσουν τις υφιστάμενες ανισότητες⁽⁸⁾. Οι ευρωπαϊκές ρυθμίσεις στον τομέα της εργασίας κάνουν διάκριση μεταξύ ιδιαίτερα εξειδικευμένων και ελάχιστα εξειδικευμένων εργαζομένων, αναγνωρίζοντάς τους διαφορετικά επίπεδα δικαιωμάτων.

4.1.1.5 Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή των αρμοδίων, διότι μία στρατηγική που ενθαρρύνει την κυκλική μετανάστευση δίχως να διαθέτει τους απαιτούμενους πόρους ενδέχεται να οδηγήσει σε αύξηση της παράνομης μετανάστευσης και στην καθιέρωση ιδιαίτερα χαμηλού επιπέδου προστασίας των εργαζομένων. Η ειδική αυτή πολιτική είναι επίσης αμφισβητήσιμη από ηθική άποψη, δεδομένου ότι αποσκοπεί στον επαναπατρισμό των εργαζομένων, δίχως εντούτοις αυτοί να μπορούν να μεταφέρουν τα δικαιώματά τους στην χώρα καταγωγής τους, ούτε να μπορούν να εργαστούν στην χώρα υποδοχής για εύλογα μακρύ διάστημα.

4.1.1.6 Πρέπει να καταβληθούν νέες προσπάθειες στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού συστήματος, ώστε να αυξηθεί η συμμετοχή σε αυτό των νέων μεταναστών. Θα ήταν επίσης σκόπιμο να εστιαστεί η εκπαίδευση στη νηπιακή ηλικία, ώστε να αυξηθεί η μετέπειτα συμμετοχή τους στο εκπαιδευτικό σύστημα. Η ανακοίνωση περιλαμβάνει ορισμένα παραδείγματα πιθανών δράσεων, όπως τα προγράμματα καθοδήγησης, τα μαθήματα για τους γονείς και η πρόσληψη εκπαιδευτών από τον χώρο των μεταναστών. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι όλες αυτές οι δράσεις θα ήταν χρήσιμες, ζητά ωστόσο να διαδοθούν με πιο αποφασιστικό τρόπο και να διατεθούν σημαντικότεροι πόροι υπέρ των προγραμμάτων που διοργανώνονται στα σχολικά ιδρύματα και σε σχέση με αυτά.

4.1.1.7 Ο στόχος της διασφάλισης καλύτερων συνθηκών απασχόλησης για τους μετανάστες πρέπει να εξακολουθήσει να αποτελεί προτεραιότητα στο θεματολόγιο για την ένταξη. Ως προς το θέμα αυτό, η ανακοίνωση αναφέρει ότι θα πρέπει να καταβληθούν ιδιαίτερες προσπάθειες στο τοπικό και εθνικό επίπεδο όσον αφορά τα άτομα που δικαιούνται διεθνούς προστασίας. Αναγνωρίζοντας πλήρως τις ανάγκες της συγκεκριμένης ομάδας, η ΕΟΚΕ επιθυμεί

⁽⁷⁾ ΕΕ C 218, 23.7.2011, σελ. 97-100 και C 354, 28.12.2010, σσ. 16-22.

⁽⁸⁾ Ευρωπαϊκή ένωση για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου, Μετανάστευση για λόγους εργασίας στην ΕΕ: προς ένα καθεστώς πολλών ταχυτήτων, βασισμένο σε άνισες αποδοχές; - 17 Οκτωβρίου 2011.

να δοθεί προσοχή και σε άλλες ευάλωτες ομάδες. Η ΕΟΚΕ υποδεικνύει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να δώσει έμφαση στις περιπτώσεις πολλαπλά ευάλωτων ατόμων, όπως είναι π.χ. οι γυναίκες Ρομά, και να καταβάλει προσπάθειες, ώστε το ζήτημα να αντιμετωπιστεί κατά προτεραιότητα. Εξάλλου, η ΕΕ διαθέτει ένα ισχυρό, οραματικό μέσο, τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο οποίος θα πρέπει να αποτελέσει τη βάση της νομοθετικής δραστηριότητας στον τομέα της μετανάστευσης.

4.1.1.8 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της που η Επιτροπή διαχειρίζεται με τρόπο βεβιασμένο το ζήτημα της κατάστασης των Ρομά. Πράγματι, αρκετοί από αυτούς, υπήκοοι τρίτων χωρών, ζουν σε ιδιαίτερα επισφαλείς συνθήκες στην χώρα υποδοχής, δίχως να έχουν τη δυνατότητα πρόσβασης στις βασικές υποδομές και υπηρεσίες. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι, μολονότι υφίστανται, στο νομικό επίπεδο, σημαντικές διαφορές μεταξύ υπηκόων τρίτων χωρών και υπηκόων των κρατών μελών, η προβληματική των ευάλωτων ομάδων είναι πάντοτε η ίδια. Επιπλέον, είναι επιβεβλημένη η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου για κάθε άτομο, όποιο κι αν είναι το νομικό καθεστώς του οποίου απολαύει.

4.1.1.9 Για να καταστεί δυνατή η επίτευξη των στόχων του θεματολογίου για την ένταξη, είναι απαραίτητο να αξιοποιούνται αποτελεσματικότερα οι χρηματοδοτικοί πόροι της ΕΕ. Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι η χρηματοοικονομική κρίση υπέβαλε σε μεγάλη δοκιμασία τις δημόσιες δαπάνες που προορίζονταν για τα κοινωνικά προγράμματα και θεωρεί ότι οι πόροι της ΕΕ θα μπορούσαν να αποδειχθούν καιρίας σημασίας για την υποστήριξη των βασικών προγραμμάτων που μπορούν τουλάχιστον να αποτελέσουν μία σταθερή βάση ορθών πρακτικών. Θα ήταν σκόπιμο να διευκολυνθεί περαιτέρω η πρόσβαση στις πληροφορίες σχετικά με τις χρηματοδοτήσεις και να διασφαλιστεί ότι οι χρηματοδοτήσεις αυτές θα αποτελέσουν επαρκή κίνητρα που θα πείσουν τις τοπικές αρχές και τους δημόσιους και ιδιωτικούς οργανισμούς να συμμετάσχουν στη σχετική διαδικασία. Οι διαθέσιμοι πόροι θα πρέπει να αξιοποιούνται για να ενθαρρύνονται οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών να αναπτύσσουν δεσμούς και να δραστηριοποιούνται στη βάση, δίδοντας έμφαση στην συμμετοχή των κοινοτήτων μεταναστών.

4.1.1.10 Είναι επίσης σκόπιμο, να κάνει η ΕΕ ένα άνοιγμα έναντι των δικτύων και των οργανώσεων μεταναστών στο τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Η δημιουργία δικτύων και κοινωνικού κεφαλαίου συμβάλλει στην διαδικασία της ένταξης από τη βάση και δημιουργεί ένα περιβάλλον στο οποίο οι μετανάστες αισθάνονται πιο δυνατοί και ικανοί να επιβεβαιώσουν τα δικαιώματά τους και τις ικανότητές τους. Τα δίκτυα και οι οργανώσεις θα έπρεπε εντούτοις να υποστηρίζουν την ένταξη και να μην μετατρέπονται σε διόδους ενισχυμένης απομόνωσης. Η ΕΟΚΕ συνιστά τα δίκτυα και οι οργανώσεις αυτά να αναπτύσσουν δεσμούς εταιρικής σχέσης με τα αντίστοιχα δίκτυα και οργανώσεις στην χώρα υποδοχής. Θα ήταν ευκαταίω να αναπτύξει η ΕΕ νέες μορφές συμμετοχής και συνεργασίας, οι οποίες να διευκολύνονται από τις τεχνολογίες της πληροφορίας και την αυξημένη κινητικότητα.

Η ΕΟΚΕ συνιστά να εξετάσει εκ νέου η Ευρωπαϊκή Επιτροπή την νομοθεσία στον τομέα της εργασίας των μεταναστών η οποία, στην παρούσα μορφή της, συμβάλλει στην άσκηση διακρίσεων και στην δημιουργία ανισοτήτων. Συνιστά επίσης στην Επιτροπή να καταβάλει προσπάθειες για την διευκόλυνση των δράσεων των κρατών μελών υπέρ μιας ενισχυμένης και βελτιωμένης ένταξης.

4.1.2 Δικαιώματα και υποχρεώσεις - επίτευξη της ισότιμης μεταχείρισης και της αίσθησης της ενσωμάτωσης

4.1.2.1 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της που δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στην συμμετοχή των μεταναστών στον πολιτικό βίο,

με την ιδιότητα του εκλογέα, του εκλεγέντος ή του μέλους συμβουλευτικού οργανισμού. Η πτυχή αυτή του θέματος αποτελεί σημαντικό σημείο αναφοράς για την ευρωπαϊκή δημοκρατία. Εάν ο στόχος είναι να διασφαλιστεί, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, η ένταξη και να αποφευχθεί η άσκηση διακρίσεων εις βάρος των μεταναστών, είναι απαραίτητο να μπορούν οι μετανάστες να έχουν πολιτική φωνή. Η πολιτική συμμετοχή και οι συλλογικές θεσμοθετημένες δράσεις μπορούν να συμβάλουν στην ένταξη των μεταναστών στην πολιτική διαδικασία. Μία τέτοια προσέγγιση θα επέτρεπε να αποφευχθούν φαινόμενα αλλοτρίωσης και ριζοσπαστισμού. Για να καταστεί δυνατή η υποστήριξη αυτής της πολιτικής συμμετοχής, είναι σκόπιμο να επανεξεταστεί το θέμα των κανόνων που ισχύουν στα κράτη μέλη για την υπηκοότητα. Για το λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της ιδέας να έχουν οι υπήκοοι τρίτων χωρών το δικαίωμα να ψηφίζουν στις τοπικές, περιφερειακές, εθνικές και ευρωπαϊκές εκλογές, καθώς και το συνακόλουθο δικαίωμα να είναι υποψήφιοι σε αυτές. Μία επιλογή θα μπορούσε να είναι να χορηγηθεί στους νόμιμους μετανάστες η υπηκοότητα της ΕΕ. Με τον τρόπο αυτό, θα δινόταν η ευκαιρία στην ΕΕ να πρωτοστατήσει στη δημοκρατική καινοτομία και να δοκιμάσει νέες μορφές συμμετοχής και συνεργασίας.

4.2 Περισσότερες δράσεις σε τοπικό επίπεδο

4.2.1 Η έμφαση στο τοπικό επίπεδο είναι απόλυτα δικαιολογημένη. Οι τοπικές αρχές είναι εκείνες που, εκτός από σημαντικούς παράγοντας στην παροχή υπηρεσιών, δημιουργούν το άμεσο περιβάλλον της ένταξης. Ανάλογα με το μέγεθος της εκάστοτε τοπικής κοινότητας, επιτυχημένα σχέδια ένταξης μπορούν να επηρεάσουν σημαντικά τη ζωή των κοινοτήτων και των μεταναστών. Έχει ουσιαστική σημασία τόσο οι τοπικές αρχές όσο και οι ιδιωτικοί φορείς να έχουν στη διάθεσή τους ποιοτικές πληροφορίες και πρόσβαση στους ευρωπαϊκούς και εθνικούς χρηματοδοτικούς πόρους.

4.2.2 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι οι αστικές ζώνες, ιδιαίτερα δε αυτές με μεγάλες διαστάσεις, είναι προβληματικές. Προσελκύουν σημαντικό αριθμό μεταναστών οι οποίοι εγκαθίστανται συχνά σε περιφερειακές συνοικίες σχετικά απομονωμένες. Η πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες και στην απασχόληση συνιστούν μόνον μέρος του προβλήματος. Η πρόκληση του αστικού προγραμματισμού αποτελεί ακόμη ευρύτερο πρόβλημα, δεδομένου ότι οφείλει να ανταποκριθεί σε στόχους όπως η διάρκεια και η μη άσκηση διακρίσεων. Η ΕΟΚΕ συνιστά να υποστηρίξει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά τρόπο πιο δραστήριο τα σχέδια εκείνα που συμβάλλουν στην προώθηση του θεματολογίου, συνυπολογίζοντας τις θεμελιώδεις πτυχές της στέγασης και της πολεοδομίας.

4.2.3 Η προσέγγιση εκ των κάτω προς τα άνω είναι πολλά υποσχόμενη, σαφώς, υπό τον όρο να προβάλλεται ορθά και να διαθέτει την κατάλληλη χρηματοδότηση. Στο πλαίσιο των επόμενων δημοσιονομικών προοπτικών, είναι εξαιρετικά σημαντικό να τηρήσει η Επιτροπή την δέσμευσή της να απλοποιηθούν οι διαδικασίες χρηματοδότησης και να διατεθούν οι κατάλληλοι πόροι σε τοπικά σχέδια⁽⁹⁾. Ένας μεγαλύτερος συντονισμός μεταξύ των διαφόρων πηγών χρηματοδότησης – όπως το προτεινόμενο ταμείο «Άσυλο και μετανάστευση» που αφορά το άσυλο, την ένταξη και τον επαναπατρισμό των μεταναστών – το προτεινόμενο «Ταμείο για την Εσωτερική Ασφάλεια» το «Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο» και το «Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης» – μπορεί να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην ενίσχυση των τοπικών φορέων.

⁽⁹⁾ Βλ. την ανακοίνωση της Επιτροπής COM(2011)749: Οικοδόμηση μιας ανοιχτής και ασφαλούς Ευρώπης: προϋπολογισμός του τομέα εσωτερικών υποθέσεων για την περίοδο 2014-2020, και τις αντίστοιχες προτάσεις κανονισμών αρ. 750-751-752-753.

4.3 Σύμπραξη των χωρών καταγωγής

4.3.1 Η συμμετοχή των χωρών καταγωγής στην διαδικασία ένταξης αποτελεί ουσιαστικό στάδιο της κατάρτισης του γενικού θεματολογίου για την ένταξη ⁽¹⁰⁾. Ορισμένα κράτη μέλη έχουν καθιερώσει ορθές πρακτικές για την ανάπτυξη σχέσεων με την χώρα καταγωγής. Είναι ωστόσο σκόπιμο να παρατηρηθεί ότι, για διάφορους λόγους, ορισμένες χώρες δεν είναι διόλου διατεθειμένες να συνεργαστούν με την ΕΕ στον τομέα της μετανάστευσης. Οι περιορισμοί αυτοί ⁽¹¹⁾ είναι ακόμη πιο εμφανείς στην περίπτωση των πιθανών δικαιούχων διεθνούς προστασίας. Η γενική προσέγγιση της ΕΕ όσον αφορά τη μετανάστευση παρέχει ένα καλό θεσμικό πλαίσιο για την διευκόλυνση της συνεργασίας με τις τρίτες χώρες και την επίλυση των επειγόντων προβλημάτων του τομέα της κινητικότητας. Ωστόσο, εάν η μετανάστευση εξετάζεται αποκλειστικά από τη σκοπιά των επιπτώσεών της στην αγορά εργασίας της ΕΕ, αυτό πιθανόν να οδηγήσει σε μείωση του επιπέδου προστασίας των μεταναστών, εν ολίγοις σε άσκηση διακρίσεων εις βάρος τους.

4.3.2 Η ΕΕ θα πρέπει να συνεχίσει να συνεργάζεται με τις χώρες καταγωγής των μεταναστών με σκοπό τη διευκόλυνση των διαδικασιών που προηγούνται της αναχώρησής τους. Πρέπει να σημειωθεί ότι η μετανάστευση προς την ΕΕ αποτελεί μία προοπτική ιδιαίτερα δημοφιλής σε πολλές χώρες και μπορεί να ενθαρρύνει τη διαφθορά. Η ΕΕ πρέπει να φανεί αποφασιστική στις προσπάθειές της

περιορισμού των πιθανών αυτών παρεκτροπών που έχουν ως αποτέλεσμα την αύξηση του κόστους της μετανάστευσης για τους μελλοντικούς μετανάστες και, κατ' επέκταση, τον περιορισμό των κινήτρων τους για να επιστρέψουν στη χώρα καταγωγής τους.

4.3.3 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι το καλύτερο μέσο για να μπορέσει η ΕΕ να συμβάλει με σταθερότητα στην ανάπτυξη των χωρών καταγωγής είναι η θέσπιση των κατάλληλων εργασιακών ρυθμίσεων, αλλά και η ενίσχυση των ικανοτήτων των μεταναστών, ώστε να είναι σε θέση να δημιουργήσουν επιχειρήσεις σε διακρατική βάση ή να επιστρέψουν στη χώρα καταγωγής τους μεταφέροντας σε αυτήν τις ικανότητες και τα κίνητρά τους. Η ΕΟΚΕ συνιστά την ανάπτυξη σε διμερές επίπεδο, για τους μετανάστες που επιστρέφουν στη χώρα καταγωγής τους, συστημάτων στήριξης των νέων επιχειρήσεων και των επιχειρηματικών πρωτοβουλιών. Οι χώρες καταγωγής μπορούν να συνεργαστούν, στο πλαίσιο εταιρικών σχέσεων, με τις χώρες υποδοχής και να δημιουργήσουν ανοίγματα για τους πολίτες τους, τις επιχειρήσεις και τις κοινότητες. Υπάρχουν παραδείγματα συνεργασίας που συνδυάζουν τις ανάγκες των εργοδοτών με τις δεξιότητες των μεταναστών.

4.3.4 Είναι θεμιτό να ενθαρρύνεται η κυκλική μετανάστευση αρκεί να μην υπόκειται σε νομοθετικές ρυθμίσεις που θίγουν άμεσα ή έμμεσα τα δικαιώματα των υπηκόων τρίτων χωρών ⁽¹²⁾.

Βρυξέλλες, 28 Μαρτίου 2012.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽¹⁰⁾ ΕΕ C 44, 16.2.2008, σσ. 91-102. Το ζήτημα της πολιτικής της ΕΕ για τη μετανάστευση και τη συνεργασία με τις χώρες προέλευσης με σκοπό την προώθηση της ανάπτυξης εξετάστηκε κατά την 6η συνεδρίαση του ευρωπαϊκού φόρουμ για την ένταξη (βλ.: <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.fr.events-and-activities-european-integration-forum-6>).

⁽¹¹⁾ ΕΕ C 18, 19.1.2011, σσ. 80-84.

⁽¹²⁾ Βλ. σημ. 5.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Η ακόλουθη τροπολογία, η οποία συγκέντρωσε τουλάχιστον το ένα τέταρτο των εκπεφρασμένων ψήφων, απορρίφθηκε στην πορεία της συζήτησης (άρθρο 51, παρ. 6, και άρθρο 54, παρ. 3, του Εσωτερικού Κανονισμού):

Συμβιβαστική τροπολογία**Σημείο 4.1.2.1**

Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της που δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στην συμμετοχή των μεταναστών στον πολιτικό βίο, με την ιδιότητα του εκλογέα, του εκλεγέντος ή του μέλους συμβουλευτικού οργανισμού. Η πτυχή αυτή του θέματος αποτελεί σημαντικό σημείο αναφοράς για την ευρωπαϊκή δημοκρατία. Εάν ο στόχος είναι να διασφαλιστεί, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, η ένταξη και να αποφευχθεί η άσκηση διακρίσεων εις βάρος των μεταναστών, είναι απαραίτητο να μπορούν οι μετανάστες να έχουν πολιτική φωνή. Η πολιτική συμμετοχή και οι συλλογικές θεσμοθετημένες δράσεις μπορούν να συμβάλουν στην ένταξη των μεταναστών στην πολιτική διαδικασία. Μία τέτοια προσέγγιση θα επέτρεπε να αποφευχθούν φαινόμενα αλλοτρίωσης και ριζοσπαστισμού. Για να καταστεί δυνατή η υποστήριξη αυτής της πολιτικής συμμετοχής, είναι σκόπιμο να επανεξεταστεί το θέμα των κανόνων που ισχύουν στα κράτη μέλη για την πολιτική συμμετοχή υπηκόων. Για το λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της ιδέας συνιστά να έχουν οι υπήκοοι τρίτων χωρών το δικαίωμα να ψηφίζουν στις τοπικές, περιφερειακές, εθνικές και ευρωπαϊκές εκλογές, καθώς και το συνακόλουθο δικαίωμα να είναι υποψήφιοι σε αυτές. Μια επιλογή θα μπορούσε να είναι να χορηγηθεί στους νόμιμους μετανάστες η υπηκοότητα της ΕΕ. Με τον τρόπο αυτό, θα δινόταν η ευκαιρία στην ΕΕ να πρωτοστατήσει στη δημοκρατική καινοτομία και να δοκιμάσει νέες μορφές συμμετοχής και συνεργασίας.

Ψηφοφορία

Υπέρ: 70

Κατά: 77

Αποχές: 28